

Luka Špoljarić

Uvod gostujućeg urednika Napuljski obzori hrvatskoga kasnog srednjovjekovlja

Prošlo je deset godina otkako je na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu organiziran prvi u nizu skupova *Colloquia Mediaevalia Croatica*, nizu koji je prema zamisli njegova inicijatora i glavnog organizatora, Trpimira Vedriša, trebao „pozvanim stručnjacima pružiti priliku za kritički i konstruktivan dijalog o temeljnim otvorenim ili kontroverznim pitanjima hrvatske srednjovjekovne povijesti“ (VEDRIŠ 2010: 14). Nakon prva dva skupa, koja su istražila dva ključna narativna izvora o hrvatskoj ranosrednjovjekovnoj povijesti, djela Konstantina Porfirogeneta (CMC-I, veljača 2010. godine) i Popa Dukljanina (CMC-II, ožujak 2011), uslijedili su, nakon višegodišnje stanke, skup posvećen ulozi nacionalnog diskursa u hrvatskome kasnom srednjovjekovlju (CMC-III, veljača 2017), a zatim i skup o retrospektivi i perspektivama bizantskih studija u Hrvatskoj (CMC-IV, studeni 2017). Ovaj zbornik donosi radove petog u nizu *Colloquia Mediaevalia Croatica*, održanog 21. veljače 2019, čiji je cilj bio osvijetliti ulogu napuljskoga dvora i južne Italije u hrvatskome kasnom srednjovjekovlju. Iako je napuljski dvor (kasnije i potkraljevski dvor španjolske krune) s vremena na vrijeme igrao zapaženu ulogu u hrvatskoj predmodernoj povijesti, ta uloga nikad nije vrednovana u cjelini. Ako se hrvatski povijesni prostor s pravom promatra kao civilizacijska kontaktna zona i poprište rivalstava imperijalnih sila, sile u čijem se kontekstu hrvatska povijest tumači isključivo su Ugarsko (Arhi-) Kraljevstvo, Habsburška Monarhija, Mletačka Republika i Osmansko Carstvo. Istražujući mjesto napuljskoga dvora u kontekstu toga rivalstva cilj je skupa bio dati obol širenju obzora hrvatske historiografije onkraj uskih nacionalnih granica. Ovaj zbornik, koji se objavljuje kao treći broj ovogodišnjih *Radova Zavoda za hrvatsku povijest*, tako u neku ruku dijeli cilj s prvim brojem, koji pod uredništvom Zrinke Blažević ispituje načine nadilaženja nacionalnog okvira primjenom teoretsko-metodološkog okvira historije isprepletanja.

O napuljskim obzorima hrvatske povijesti možemo govoriti u kontinuitetu od šest stotina godina, od ranoga srednjeg do ranoga novog vijeka, od Normana do španjolskih Habsburgovaca, od Petra Krešimira do Pedra Ohmučevića. Ipak, vodeći se za spomenutom tradicijom niza *Colloquia Mediaevalia Croatica*, nastojeći njegovati kulturu dijaloga unutar koncentrirane akademske rasprave na usko definiranoj temi, odlučili smo se — kako se može vidjeti iz prikaza skupa Zorana TURKA (2019) — istražiti te višestoljetne veze u njihovu najintenzivnijem raz-

doblju, u vrijeme anžuvinskih (1266-1442) i aragonskih kraljeva (1442-1501) na napuljskome tronu. Slijedom prilika Zbornik radova sa skupa postao je isključivo „aragonski“: uz šest „aragonskih“ radova izloženih na samome skupu naknadno su uključena i četiri dodatna rada. Zbornik tako sada pokriva širok spektar veza i najvažnije epizode iz povijesti hrvatsko-aragonskih odnosa. To se, naravno, prije svega odnosi na dvojicu kraljeva koji su uvelike odredili to razdoblje: na aragonskoga kralja Alfonsa V. (vl. 1416-1458), koji je 1442. zavladao u Napuljskim Kraljevstvom (kao Alfonso I, vl. 1442-1458) postao ozbiljan rival Mlečanima u istočnom Mediteranu; te na njegova izvanbračnoga sina i nasljednika u Napulju, Ferrantea I. (vl. 1458-1494), koji je usprkos skromnijim mogućnostima dio vladavine nastojao provoditi istu politiku, između ostalog i u savezu s ugarskim kraljem Matijom (vl. 1458-1490). No radovi Zbornika se dotiču hrvatsko-napuljskih veza i u vrijeme sedmogodišnjeg sutona aragonske vlasti u Napulju — vladavina Ferranteova prvorodnoga Alfonsa II. (vl. 1494-1495), unuka Ferrantea II. (vl. 1495-1496) te mlađeg sina Federica (vl. 1496-1501) — koji su obilježili francusko-španjolske borbe oko kraljevstva i konačno svrgavanje dinastije 1501. godine.

Za razliku od Venecije, kao druge talijanske političke sile s daleko opipljivijom imperijalnom baštinom na istočnoj jadranskoj obali — čiju je ulogu, valja podsjetiti, među prvima trezveno, bez posezanja za stereotipima nacionalne historiografije, valorizirao zaslužni profesor Odsjeka za povijest, nedavno preminuli akademik Tomislav Raukar — napuljski dvor nikad nije u potpunosti bio integriran u hrvatsku kasnosrednjovjekovnu povijest. Ako su neki hrvatski povjesničari i isticali ulogu Aragonaca u određenim epizodama hrvatske povijesti, dosad nije bilo pokušaja da se uloga dinastije valorizira u cjelini. Taj manjak osviještenosti možda najbolje prikazuje način na koji je Vjekoslav Klaić u svojoj monografiji o Frankapanima opisao kako je došlo do braka jednog od heroja hrvatske nacionalne povijesti kasnoga srednjega vijeka, Bernardina Frankapana Modruškog, za nećakinju napuljskoga kralja Ferrantea, Luisu Marzano. Za Klaića, Bernardinov je brak bio spontan čin, plod ljubavnoga zanosa mladoga viteza koji se kao dio svečanog poslanstva ugarskog kralja na napuljskome dvoru zaljubio u mladu princezu. Tako je napuljski dvor, mjesto na kojem su se donosile političke odluke s izravnim posljedicama po hrvatski povijesni prostor, postao poprištem scene satkane od slika iz viteških romana. No ono što ovdje posebno svjedoči o manjku senzibiliteta hrvatske historiografije za političku i kulturnu ulogu napuljskoga dvora čak i nije toliko Klaićeva interpretacija, koliko činjenica da se ona može susresti i u recentnoj, i to ozbiljnoj historiografskoj literaturi. Stariji srpski povjesničari koji su se bavili poviješću Kosača, još jednom magnatskom obitelji koja je ostvarile bliže veze s napuljskim dvorom, zbog bolje sačuvanosti izvora pokazali su se osjetljivijima na političku prirodu tih veza. Ipak, i njihovi radovi rijetko sagledavaju te odnose u širem kontekstu. Tek kad sagledamo taj cijeli

istočnojadranski, „ilirski“ obalni prostoru u istom kontekstu, ali i u kontekstu šire pan-mediteranske mreže Aragonaca u drugoj polovici 15. stoljeća — koja je danas, na valu *revivala* mediteranistike, a usprkos teškom stradanju Državnoga arhiva u Napulju 1943, daleko poznatija nego što je bila prije pola stoljeća — možemo razgovarati o napuljskim obzorima hrvatskoga kasnog srednjovjekovlja. Ovaj zbornik bio bi, dakle, prvi korak ka tomu cilju.

Radovi koji čine ovaj Zbornik poredani su manje-više kronološki, no mogu se podijeliti i u četiri tematska bloka. Dio radova tako istražuje odnos između Aragonaca i ugarskoga kraljevskog dvora. Zbornik otvara rad Roberta KURELIĆA o — u historiografiji slabo poznatim — pregovorima koje je aragonski i napuljski kralj Alfonso 1447-1448. godine vodio s Ivanom Hunjadijem, guvernerom Ugarskog Kraljevstva oko preuzimanja krune sv. Stjepana. Analizirajući okolnosti i interese dvojice sugovornika u tim pregovorima, kao i presedane ranijih dolazaka novih dinastija na ugarsko prijestolje, Kurelić pokazuje kako je cijeli plan na koncu propao zbog slučaja — iznenadne smrti milanskog vojvode Filippa Marije Viscontija koja je Alfonsa nagnala da se posveti talijanskim prilikama. (Povjesničari vole govoriti o dubokim uzrocima velikih strukturalnih promjena, no koliko su često u srednjem vijeku one ovisile o pukom slučaju, izvrsno ilustrira Mladen ANČIĆ /2020/ u nedavno objavljenom radu izvorno predstavljenom na ovome skupu. Ančić, naime, pokazuje kako je upravo iznenadna smrt ugarskoga kralja Andrije III. Arpadovića utrla put maloljetnom Karlu Robertu Anžvincu da ostvari svoje pravo na krunu, s dramatičnim posljedicama po politiku, društvo i kulturu cijeloga Ugarskog Kraljevstva i hrvatskih zemalja.) Alfonso nikad nije zasjeo na ugarsko prijestolje, no na prijestolju najbliže mjesto tridesetak godina kasnije zasjela je njegova unuka, Ferranteova kći, Beatrica Aragonska koja se 1476. godine udala za sina Ivana Hunjadija, ugarskoga kralja Matiju. Borislav GRGIN prati život i napose političke aktivnosti ove ambiciozne kraljice, od njezina dolaska u Kraljevstvo do konačnoga progona koji je uslijedio nakon neuspjeha da Matiji i njegovu nasljedniku, Vladislavu II. Jageloviću, podari zakonitog nasljednika. Premda, usprkos silnoj energiji, Beatrica nikad nije postala *regina regnans*, ona, njezina obitelj i rođaci, uvelike su pridonijeli širenju renesansne kulture i umjetnosti Ugarskim Kraljevstvom. Na važnost Aragonaca kao katalizatora te druge panonske renesanse upozorava Danko ŠOUREK, svraćajući pozornost na nedovoljno prepoznate renesansne ploče s prikazima grbova Matije Korvina i Aragonaca, sačuvane u nekadašnjem kaštelu u Senju. Apostrofirajući visoku kvalitetu izvedbe i činjenicu da su posrijedi prva ostvarenja renesansnoga kiparstva na prostoru ugarske Hrvatske, Šourek zaključuje kako je ploča s Matijinim grbom bila vidljiv simbol kraljevske vlasti ciljano postavljen na pomorskim vratima kraljevstva te ovdje dodatno osnažen preko uparene ploče s grbom napuljskih Aragonaca.

Sva tri spomenuta rada jasno pokazuju ključnu ulogu koju su u komunikaciji dvaju kraljevskih dvorova igrali Frankapani Modruški i hrvatski prostor. Frankapani, kao i bosanski Kosače na jugu, tijekom prve polovice 15. stoljeća iskoristili su slabost ugarske kraljevske vlasti i izgradili moćne državine koje su im omogućile igrati i određenu ulogu na jadranskoj političkoj pozornici. Kada su se ubrzo našli pred osmanskom prijetnjom te pod ugarskim i mletačkim centralizacijskim pritiskom, zaštitu su počeli tražiti u novoustoličenim aragonskim kraljevima Napulja. Aragonski su kraljevi pak, zbog svojih turbulentnih odnosa s ugarskim dvorom, a još više i zbog svojeg rivalstva s Venecijom i Osmanlijama, Frankapane i Kosače spremno uključili u širu mrežu svojih balkanskih klijenata koja se protezala južno preko albanskih Kastriota i Arianita sve do Toccovih u Epiru i Paleologa u Moreji. Dok je Stjepan Frankapan Modruški razvio blizak odnos s Alfonsom posredstvom svojega šogora, ferrarskog markiza Leonella d'Estea, odnos Alfonsa i hercega Stjepana Vukčića Kosače bio je još bliži, štoviše i formaliziran seniorsko-vazalskim ugovorom. Neven ISAILOVIĆ detaljno analizira opseg i značaj političke, vojne i ekonomske suradnje koji je proizašao iz ovoga ugovora, ističući motive i interese obiju strana te upozoravajući posebno na napuljski dvor kao izvoriste kulturnih i političkih obrazaca kojima je herceg nastojao dati poseban institucionalni i kulturni pečat svojoj državini. Aragonski su kraljevi Kosače i Frankapane nastojali čvrsto vezati uz svoj politički savez prije svega na dva načina. Jedan je bio njihovim uvođenjem u aragonski viteški red Stole i vaze. Emir O. FILIPOVIĆ tako prati ulogu kralja Alfonsa i hercega Stjepana u širenju toga reda na području Bosanskog Kraljevstva, između ostaloga i na primjeru hercegovih poslanika koji su putovali između dviju strana Jadrana. Smještajući djelovanje toga reda u kontekst dvorske kulture i djelovanja drugih suvremenih monarhijskih viteških redova, Filipović ukazuje na sve intenzivniju integraciju bosanskog u europsko plemstvo u posljednjim desetljećima njegova postojanja. Drugi način na koji su aragonski kraljevi nastojali čvršće vezati Kosače i Frankapane uz svoje ciljeve bilo je kroz bračna savezništva. Iako je i Alfonso na taj način širio svoju mrežu saveznika, i to preko brakova svojih širih srodnika, sustavna se bračna politika napuljskoga dvora najbolje može pratiti, kako se pokazuje u radu Luke ŠPOLJARIĆA, u vrijeme snažnoga vanjskopolitičkog istupa kralja Ferrantea 1470-ih godina. Nastojeći obnoviti sustav savezništava zapušten još od smrti njegova moćnog oca, Ferrante je Kosačama i Frankapanima, kako Modruškim tako i Krčkim, namijenio ruke svojih nećakinja, sestara Marzano. Međutim, kako su se u prvih desetak godina Ferranteove vlasti uslijed pada Bosanskog Kraljevstva prilike na istočnoj jadranskoj obali dramatično promijenile, na obnavljanje tih veza gledalo se s velikom sumnjom u Budimu, Veneciji i Konstantinopolu.

Svi dosad spomenuti radovi otkrivaju čitav niz plemića i prelata, trgovaca i karijernih diplomata, umjetnika i humanista iz Hrvatske, Dalmacije i Bosne koji

su tih desetljeća boravili na napuljskome dvoru. U obnavljanju kontakata između Aragonaca i Frankapana i Kosača 1470-ih godina ključnu su tako ulogu igrali bosanska kraljica Katarina i Nikola biskup modruški, dvoje političkih prognanika koji su se skrasili u Rimu i ondje približili moćnome napuljskom kardinalu Olivieru Carafi. Međutim, generaciju ranije, na napuljskom je dvoru za svojevrsna glavnog savjetnika za ilirska pitanja slovio Dubrovčanin Benedikt Kotrulj, izuzetno uspješni i učeni trgovac, koji se zahvaljujući naklonosti aragonskih kraljeva vinuo do visina kakve prije nije dosegao niti jedan njegov sugrađanin. Opovrgavajući razne mitove koji su se kroz kasnija stoljeća spleli oko njegove ličnosti, Zdenka JANEKOVIĆ RÖMER pokazuje da je Kotrulj, igrajući važnu ulogu u napuljskim odnosima s Kosačama u dubrovačkom zaleđu, istodobno imao buran odnos s rodnim gradom. U radu se pritom posebno naglašava vodeća uloga dubrovačkih trgovaca u Napuljskome Kraljevstvu, kao i središnje mjesto Dubrovnika u aragonskom sustavu veza na istočnoj jadranskoj obali. Svojevrsnu ulogu posrednika pred Aragoncima nastojao je igrati i hvarski humanist i soprakomit hvarske galije u mletačkoj floti, Pavao Paladinić. Paladinić je godine 1496. pred Federicom Aragonskim, u to vrijeme još napuljskim vrhovnim admiralom, pod zidinama Taranta održao klasicistički govor u najboljoj humanističkoj maniri i priložio ga kanconijeru koji mu je tom prigodom posvetio. Kao jedino djelo humanista mletačke Dalmacije posvećeno pripadniku aragonske dinastije ono je s jedne strane doista proizvod ne strukturalnih karakteristika dalmatinskog humanizma, nego izvanrednih političkih okolnosti. Ipak, to da je upravo Paladinić stao pred Federicom ne možemo tumačiti kao slučajnost, ako uzmemo u obzir činjenicu da se njegova obitelj na Hvar doselila šezdesetak godina ranije s prostora Napuljskoga Kraljevstva, iz Leccea. Neven JOVANOVIĆ analizira kompleksni retorički zadatak koji je zapao Paladinića kao govornika i otkriva nove prešućene izvore kojima se autor koristio, a koji su promakli ranijim priređivačima. Jovanović pritom donosi novo izdanje i prvi hrvatski prijevod toga jedinstvenog govora dalmatinskog humanista održanog u sam suton aragonske vlasti nad Napuljskim Kraljevstvom.

Obiteljska povijest hvarskih Paladinića savršeno oslikava isprepletenost dviju obala južnoga Jadrana u 15. stoljeću. Tu isprepletenost detaljno analizira Fabian KÜMMELER na primjeru Hvaru susjedne Korčule, najjužnije i arhivski daleko najbolje posvjedočene komune mletačke Dalmacije, pokazujući kako su, merkantilističkoj politici mletačkoga imperija usprkos, korčulanski brodovlasnici i kapetani (ne i trgovci) nakon 1420. nastavili poslovati po apuljskim gradovima. Kümmeler pokazuje kako je zbog svojega geografskog položaja Korčula postala središnjom mletačkom informacijskom postajom na južnom Jadranu. Nevolja je bila u tome što ju je taj strateški položaj najviše izlagao prijetnji napuljskoga dvora. To se najbolje vidjelo 1483. i 1484, tijekom Rata za Ferraru, kad je u dva navrata napuljsko brodovlje pod zapovjedništvom Ferranteova sina, Federica

Aragonskog — istoga Federica kojeg je desetak godina kasnije pred zidinama Taranta slavio Paladinić — opustošilo otok i opsjelo sam grad. Naposljetku je bio sačuvan ne mletačkom mornaricom nego junačkom obranom samih Korčulana. To, doduše, ne znači da su Aragonci u Dalmaciji bili doživljavani isključivo u negativnom svjetlu. Ferrante je još 1471. godine počeo snažno raditi na tome kako bi se u Italiji i šire predstavio kao glavni zaštitnik kršćanstva od turske prijetnje. Taj njegov imidž na istočnoj jadranskoj obali nisu prihvatili samo Frankapani i Kosače i ostali aragonski klijenti, nego, zahvaljujući i kraljevim bliskim vezama s papom Sikstom IV. i potpori Crkve, i dio dalmatinskoga puka. Na takav zaključak navodi nas rad Ivana JURKOVIĆA i Ivane PRIJATELJ PAVIČIĆ u kojem se razlaže povijesni i teološki kontekst nastanka slavne, i u povijesti umjetnosti više puta raspravljane, zavjetne slike venecijanskoga renesansnog slikara Lazzara Bastianija iz franjevačke crkve sv. Frane u Zadru. Autori kao glavni povod nastanka te slike vide oslobođenje Otranta 1481. godine od šokantne jednogodišnje osmanske okupacije, a među naslikanim mnoštvom identificiraju vodeće ljude protuosmanskog saveza kako predvođeni napuljskim kraljem Ferranteom I. i papom Sikstom IV. traže zaštitu Marije Majke Milosti od prijetnje nevjernika.

Postoji, naravno, još niz epizoda, fenomena i poveznica kojih se radovi ovoga Zbornika tek ovlašt dotiču ili ih uopće ne spominju. Vrijedi prije svega upozoriti na dramatične demografske promjene, masovne migracije bosanskog i hrvatskog stanovništva prema sjevernoj i južnoj Italiji uzrokovane glađu i osmanskim provalama. Uostalom, vrijeme je to formiranja zajednice moliških Skjavona, doseljenih s područja središnje i južne Hrvatske. Ovdje se može istaknuti i uloga skjavonskih umjetnika, napose Frana i Lucijana Vranjanina, u renesansi napuljskoga dvora i njegovih satelitskih centara, Urbina i Pesara. Može se, napokon, u istome kontekstu raspravljati i o utjecaju aragonskoga dvorskog pjesnika Jacopa Sannazara na dalmatinsku i dubrovačku renesansnu književnost. Ipak, gledano u cjelini ovaj bi Zbornik, urednikova je nada, trebao osvijetliti, a još više i osvijestiti taj višestruko isprepleten odnos istočne jadranske obale i aragonskoga Napuljskog Kraljevstva. Iako su južna Dalmacija i Hercegovina zemlja geografski bile okrenute južnoj Italiji i imale čvršće ekonomske i društvene veze, iz radova koji slijede postaje sasvim jasno kako se izravni utjecaj napuljskoga dvora protezao i do sjeverne Dalmacije i Hrvatske. Za šezdesetak godina aragonske vlasti napuljski dvor nije bio efemeran nego prvorazredni politički, ekonomski i kulturni centar, čije se ambicije i utjecaj na hrvatskome povijesnom prostoru u to vrijeme možda ne mogu mjeriti s mletačkima i osmanskim, no s onima daleko bližih Habsburgovaca svakako.

Literatura

- ANČIĆ, Mladen. 2020. Neočekivani pobjednik: Uspon Karla Roberta do vlasti / The Unlikely Winner: Charles Robert's Rise to Power. *Miscellanea Hadriatica et Mediterranea* 7: 127-156.
- TURK, Zoran. 2019. Napuljsko Kraljevstvo i hrvatske zemlje u kasnome srednjem vijeku. *Colloquia mediaevalia Croatica V: napuljski obzori hrvatskoga kasnog srednjovjekovlja*, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 21. veljače 2019. *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* 51/2: 483-485.
- VEDRIŠ, Trpimir. 2020. *Razgovor ugodni*: Konstantin VII Porfirogenet i percepcije najranije hrvatske povijesti. *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* 42: 13-36.

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RADOVI
52
BROJ 3

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

The logo for FF press, featuring the letters 'FF' in a stylized font with a horizontal line through them, followed by the word 'press' in a lowercase sans-serif font.

ZAGREB 2020.

RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 52, broj 3

Izdavač / Publisher

Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
FF-press

Za izdavača / For Publisher

Miljenko Šimpraga

Glavna urednica / Editor-in-Chief

Inga Vilogorac Brčić

Gostujući urednik / Guest Editor

Luka Špoljarić

Uredništvo / Editorial Board

Jasmina Osterman (stara povijest/ancient history), Trpimir Vedriš (srednji vijek/medieval history), Hrvoje Petrić (rani novi vijek/early modern history), Željko Holjevac (moderna povijest/modern history), Tvrtko Jakovina (suvremena povijest/contemporary history), Silvija Pisk (mikrohistorija i zavičajna povijest/microhistory and local history),
Zrinka Blažević (teorija i metodologija povijesti/theory and methodology of history)

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Council

Denis Alimov (Sankt Peterburg), Živko Andrijašević (Nikšić), Csaba Békés (Budapest), Rajko Bratož (Ljubljana), Svetlozar Eldarov (Sofija), Toni Filiposki (Skopje), Aleksandar Fotić (Beograd), Vladan Gavrilović (Novi Sad), Alojz Ivanišević (Wien), Egidio Ivetić (Padova), Husnija Kamberović (Sarajevo), Karl Kaser (Graz), Irina Ognyanova (Sofija), Géza Pálffy (Budapest), Ioan-Aurel Pop (Cluj), Nade Proeva (Skopje), Alexios Savvides (Kalamata), Vlada Stanković (Beograd), Ludwig Steindorff (Kiel), Peter Štih (Ljubljana)

Izvršni urednik za tuzemnu i inozemnu razmjenu /

Executive Editor for Publications Exchange

Martin Previšić

Tajnik uredništva / Editorial Board Assistant

Dejan Zadro

Adresa uredništva/Editorial Board address

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb
Tel. ++385 (0)1 6120191

Časopis izlazi jedanput godišnje / The Journal is published once a year

Časopis je u digitalnom obliku dostupan na / The Journal in digital form is accessible at
Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske „Hrčak“
<http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>

Financijska potpora za tisak časopisa / The Journal is published with the support by
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Časopis je indeksiran u sljedećim bazama / The Journal is indexed in the following databases:
Directory of Open Access Journals, EBSCO, SCOPUS, ERIH PLUS, Emerging Sources Citation
Index - Web of Science

Poseban broj
*Napuljski obzori hrvatskoga
kasnog srednjovjekovlja*

Special issue
*Neapolitan Horizons of the
Croatian Late Middle Ages*

Naslovna stranica / Title page by

Marko Maraković

Grafičko oblikovanje i računalni slog / Graphic design and layout

Marko Maraković

Lektura / Language editors

Samanta Paronić (hrvatski / Croatian)

Edward Bosnar (engleski / English)

Tisak / Printed by

Tiskara Zelina d.d.

Naklada / Issued

200 primjeraka / 200 copies

Ilustracija na naslovnici

Muza Klio (Alexander S. Murray, *Manual of Mythology*, London 1898)

*Časopis je u digitalnom obliku dostupan na Portalu znanstvenih časopisa
Republike Hrvatske „Hrčak“ <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*

*The Journal is accessible in digital form at the Hrčak - Portal of scientific
journals of Croatia <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*